

25.8.2014

Kj/3

Sisäministeriö
PL 26 (Kirkkokatu 12)
00023 Valtioneuvosto

SISÄMINISTERIÖ

02. 09. 2014

INRIKESMINISTERIET

§ 827

Lausunto sisäministeriölle raportista "Päätöksiä turvallisuudesta. Turvallisuus osaksi kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta"

HEL 2014-008281 T 09 05 00

Lausunto

Kaupunginhallitus antoi sisäministeriölle seuraavan lausunnon:

Raportin lähtökohtana on perustellusti kuntalaisten hyvinvoinnin kiinteä yhteys arjen turvallisuuteen. Toimet, jotka edistävät esimerkiksi lasten, nuorten ja ikääntyneiden hyvinvointia, edistävät myös heidän turvallisuuttaan. Vastaavasti hyvinvointiin liittyvät ongelmat voivat myöhemmin ilmetä yksilöä ja hänen lähipiiriään tai laajempaa yhteisöä koskettavina turvallisuusongelmina. Kaupunginhallitus pitääkin hyvänä, että raportissa on pohdittu keinoja, miten arjen turvallisuuteen vaikuttavia signaaleja voidaan havaita aiempaa varhaisemmassa vaiheessa ja miten erilaisten mittarien käyttö parhaiten tukisi ennalta ehkäisevää turvallisuustyötä.

Turvallisuuden tilaa ja kehitystä kuvaavat mittarit ja niiden hyödyntäminen

Raportin esitystä siitä, että sähköiseen hyvinvointikertomukseen liitetään turvallisuutta käsittelevä teemakokonaisuus, voidaan pitää kannatettavana. Sähköisen hyvinvointikertomus mahdollistaa näin turvallisuuteen liittyvien indikaattorien tarkastelun yhden sähköisen palvelun avulla sen sijaan, että käyttäjä hakisi tiedot lukuisten eri tiedontuottajien omista tietopalveluista. Sähköisen hyvinvointikertomuksen avulla turvallisuuteen liittyvät tunnusluvut ja mittarit ovat helposti myös muiden kuin ns. turvallisuustoimijoiden tarkasteltavissa. Sähköisen työvälineen myötä olemassa olevan tiedon hyödyntäjien joukko voi kasvaa, samoin kuin tietoisuus asukkaiden turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen liittyvistä asioista.

Sähköisen hyvinvointikertomuksen turvallisuutta käsittelevässä teemaosiossa on perusteltua tarkastella koettua turvallisuutta, joka on olennainen asukkaiden hyvinvoinnin osa-alue. Helsingissä koetun

turvallisuuden kehitystä on tarkasteltu vuodesta 2003 lähtien kolmen vuoden välein tehtävien turvallisuustutkimusten avulla, jossa kaupunkilaisilta tiedustellaan kokemuksia turvallisuudesta laajalla kyselytutkimuksella. Kyselyjen tuottama tieto on ollut keskeinen osa kaupungin turvallisuussuunnitelman laatimista edeltänyttä paikallisen turvallisuustilanteen analyysiä. Koetun turvallisuuden lisäksi säännönmukaisissa turvallisuustutkimuksissa tarkastellaan muun muassa helsinkiläisten joutumista omaisuus- ja väkivaltarikosten kohteeksi. Kyselyjen tuottama tieto täydentää osaltaan rikostilastojen muodostamaa kuvaa rikollisuuden kehityksestä, sillä osa rikoksista jää poliisille ilmoittamatta ja siten myös tilastoimatta.

Monet raportissa mainituista indikaattoreista kuvaavat suoraan henkilöihin tai perheisiin kohdistuvia turvallisuusongelmia. Indikaattorikokoelman kehittämisessä voitaisiin huomioida myös omaisuuteen liittyvät rikokset ja turvallisuusuhat (esim. asuntomurrot, automurrot ja -varkaudet), sillä myös niillä on vaikutusta koettuun turvallisuuteen.

Pelastustoimen osalta on ongelmallista, että raportissa ehdotetut pelastustoimea koskevat välittömät indikaattorit (pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ja toteutuneiden palotarkastusten määrä, %-osuus tavoitteeksi asetetusta) eivät mittaa pelastustoimen vaikutusta kuntalaisten turvallisuuteen, vaan ne kertovat lähinnä toiminnan hajautuksen onnistumisesta ja volyymistä. Kiireellisen ensihoidon tavoittamisviive on kaupunkilaisten turvallisuuden kannalta vähintään yhtä olennainen mittari, joka tällä hetkellä puuttuu raportista. Edellä mainittu mittari on rakenteeltaan suoraan verrannollinen pelastustoiminnan toimintavalmiusaikaan. Raportissa esitetyt indikaattorit ovatkin pelastustoimen ja kiireellisen ensihoidon kannalta nykyisellään riittämättömiä sekä kuntalaisten turvallisuuden tunteen että pelastuslaitoksen toiminnan vaikuttavuuden mittajina. Jatkossa tulisikin panostaa sellaisen valtakunnallisesti vertailukelpoisen indikaattorin kehittämiseen, joka kuvaisi nimenomaan pelastustoimen ja kiireellisen ensihoitopalvelun vaikuttavuutta kaupunkilaisten turvallisuuden osatekijänä.

Raportissa viitataan jatkuvuudenhallinnan kypsyystason mittaamiseen osana sähköistä hyvinvointikertomusta. Helsingin kaupunki yhdessä Huoltovarmuuskeskukseen kanssa on räätälöinyt Huovi-portaalista erityisen Kunta-huoviportaalin, jolla voidaan mitata kunnan toimialojen jatkuvuudenhallinnan tasoa. Jatkuvuudenhallinnan mittarit sekä näiden tuloksena saatu jatkuvuudenhallinnan taso liittyvät poikkeusoloihin varautumiseen ja ovat pääosin salassa pidettäviä. Tästä syystä jatkuvuudenhallinnan mittaristoa ei tule liittää sähköiseen hyvinvointikertomukseen.

Turvallisuuteen liittyvät haasteet ja ongelmat ilmenevät usein paikallisesti, koskettaen esimerkiksi jotakin tiettyä kaupunginosaa tai vielä pienempää alueyksikköä. Etenkin suuremmissa kaupungeissa tehtävässä turvallisuuteen liittyvässä tiedonkeruussa onkin huomioitava kaupungin sisäinen alueellinen vaihtelu ja alueelliset erityispiirteet. Helsingissä toteutetut turvallisuuskyselyt ovat osoittaneet, että turvallisuuden kokemisessa on merkittäviä ja varsin pysyviä eroja eri alueiden (peruspiirit) välillä, mikä on tarpeen huomioida turvallisuustyön kohdentamisessa. Mikäli tarkastelu rajoitetaan vain kaupungin keskiarvoon, eikä alueellista vaihtelua huomioida, jää kokonaiskuva koetun turvallisuuden kehityksestä puutteelliseksi. Samoin monissa raportissa mainituista turvallisuusongelmia ennakoivissa sosioekonomisissa indikaattoreissa (esimerkiksi toimeentulotukea saavat lapsiperheet) kunnan sisäinen alueellinen vaihtelu voi olla suurta. Kuten raportissa aiheellisesti todetaankin, yksittäinen indikaattori ei useinkaan kerro riittävästi tarkastelun kohteena olevasta ilmiöstä, vaan paremman kuvan muodostamiseksi tarvitaan monipuolisempaa tietoa. Esimerkiksi huono-osaisuuden, kuten köyhyyden, työttömyyden ja sosiaalisten ongelmien, alueellinen kasautuminen voi ennakoita turvallisuusongelmia ja tällaisten kehityskulkujen riittävän varhaiseen tunnistamiseen on tärkeää kiinnittää huomiota turvallisuuden tilaa ja kehitystä arvioitaessa.

Jatkossa, integroitaessa uusia tunnuslukuja ja mittareita sähköiseen hyvinvointikertomukseen, on tarpeen kiinnittää huomiota niiden tulkintaohjeisiin. Esimerkiksi silloin, kun poliisin tietoon tulleiden rikosten määrät näyttävät mittareiden perusteella kasvavan, on mahdollista, että kasvu johtuu myös esimerkiksi ilmoitusalttiuden lisääntymisestä, lainsäädännön muuttumisesta tai poliisin toiminnassa tapahtuneista muutoksista. Samoin kuntien välisten vertailujen tekeminen vaatii herkkyyttä esimerkiksi silloin, kun vertailuperusteena ovat rikostilastot. Esimerkiksi laajempien seutujen keskuskaupungeissa, kuten Helsingissä, väkivaltarikollisuus on usein ympäröiviä alueita korkeammalla tasolla. Syitä ilmiöön ovat muun muassa runsas ravintolatarjonta ja yöelämä, joka houkuttelee kävijöitä myös ympäröiviltä alueilta. Tämä tuleekin huomioida, kun rikostilastoja tarkastellaan vain tapahtumapaikan mukaan.

Turvallisuussuunnitelman liittäminen osaksi sähköistä hyvinvointikertomusta

Raporttia valmistellut työryhmä on pitänyt tärkeänä, että turvallisuussuunnitelma näkyy jossain muodossa sähköisessä hyvinvointikertomuksessa. Sähköinen hyvinvointikertomus ei ole käytössä Helsingissä. Sen sijaan "Helsingin tila ja kehitys" -raportti laaditaan valtuustokausittain ja se on samalla Helsingin hyvinvointikertomus. Raportti tehdään valtuustokauden lopuksi ja sitä

25.8.2014

käsittelee sekä kauttaaan päättävä että uusi kautensa aloittava kaupunginvaltuusto. Raportti kokoa laajasti yhteen helsinkiläisiä ja Helsingin toimintaympäristöä kuvaavaa tietoa ja sen päähuomio on helsinkiläisten hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Erityisesti tässä kokonaisuudessa huomioidaan suurkaupungille tyypilliset eri asuinalueiden sekä eri väestöryhmien väliset terveys- ja hyvinvointierot. Raportissa on oma osionsa, jossa käsitellään Helsingin rikollisuus- ja turvallisuustilannetta ja koetun turvallisuuden kehitystä eri väestöryhmien ja asuinalueiden vertailun kautta.

Helsingiläisten turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvän tietohuollon toteuttamisessa tehdään yhteistyötä kaupungin turvallisuussuunnitelman laadintaan osallistuvien tahojen kanssa. Näin ollen turvallisuuteen liittyvät tiedot on kytketty kiinteästi hyvinvointia ja turvallisuutta edistävään strategiseen suunnitteluun, päätöksentekoon ja helsinkiläisten hyvinvoinnin arviointiin. Kunnissa käytössä olevista työvälineistä riippumatta tärkeää onkin, että myös jatkossa päätökset hyvinvointikertomuksessa seurattavista indikaattoreista tehdään paikalliset tarpeet ja olosuhteet huomioiden. On myös tärkeää huomioida toimijan koko. Hyvinvointikertomuksen ja paikallisen turvallisuussuunnittelun valmistelu ovat laajoja kokonaisuuksia, joilla esimerkiksi Helsingissä on omat erilliset vastuutahonsa siitäkin huolimatta, että hyvinvoinnin ja turvallisuuden strateginen johtaminen kytkeytyvät toisiinsa.

Sähköinen hyvinvointikertomus voi auttaa muodostamaan selkeämmän kokonaiskuvan siitä, mitä suunnitelmia ja ohjelmia kunnassa tehdään kuntalaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai parantamiseksi. Mikäli kuntien hyvinvointikertomuksiin sisältyy turvallisuusosio, jossa hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä tarkastellaan kokonaisuutena ja niihin sisältyviä turvallisuusindikaattoreita kehitetään valtakunnallisesti, voidaan tietoja hyödyntää päätöksenteon, seurannan ja toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnin yhteydessä mahdollisesti aiempaa tehokkaammin. Tämä myös mahdollistaa aiempaa helpommin tietojen vertailun kuntien välillä. Kuntalaisten terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen sillä voi olla myönteisiä vaikutuksia. Samalla on kuitenkin muistettava, että hyvinvointikertomukseen sisällytettyjen indikaattoreiden määrän ja laadun ohella on tärkeää, että käytettyjä tietoja myös hyödynnetään kunnissa. Tämä edellyttää, että hyvinvointikertomuksen käsittely on systemaattista ja osa strategisen suunnittelun, päätöksenteon ja arvioinnin prosessia. Helsingissä käytössä oleva raportointimalli (Helsingin tila ja kehitys) otettiin käyttöön valtuustokaudella 2001-2004.

Esittelijä

kaupunginjohtaja

25.8.2014

Kj/3

Jussi Pajunen

Lisätiedot

Eija Laihinen, turvallisuuskoordinaattori, puhelin: 310 64792

eija.laihinen(a)hel.fi

Matti Koskinen, turvallisuus- ja valmiusyksikön päällikkö, puhelin: 310 22393

matti.koskinen(a)hel.fi

Otteet

Ote
Sisäministeriö

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu

Pöytäkirja pidetään yleisesti nähtävänä Helsingin kaupungin kirjaamossa (Pohjoisesplanadi 11-13) 2.9.2014 ja asianosaista koskeva päätös on lähetetty 1.9.2014.

Kaupunginhallitus

Lauri Menna
pöytäkirjanpitäjä

MUUTOKSENHAKUOHJEET

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 91 §